

Sposób powołania, działania i sprawozdawczości aparatu kontroli może być przedmiotem dalszych uzgodnień.

IV.

Najprostszą formą ujęcia zobowiązań państw wchodzących w skład strefy byłoby zawarcie odpowiedniego układu międzynarodowego. Celem jednak uniknięcia komplikacji, które w takim rozwiązaniu mogłyby widzieć niektóre państwa, można:

1. ująć te zobowiązania w formę czterech jednostronnych deklaracji, mających charakter zobowiązania międzynarodowego, złożonych u uzgodnionego depozytariusza;

2. ująć zobowiązania wielkich mocarstw w formę wspólnego dokumentu lub jednostronnych deklaracji (jak wyżej w pkt. 1),

3. ująć zobowiązania innych państw, których oddziały wojskowe stacjonują na obszarze strefy, w formę jednostronnych deklaracji (jak wyżej w pkt. 1).

W oparciu o powyższe wnioski Rząd PRL proponuje wszcząć rozmowy dla dalszego szczegółowego opracowania planu utworzenia strefy bezatomowej, dokumentów i gwarancji z tym związanych oraz sposobów wprowadzenia w życie przyjętych zobowiązań.

Rząd PRL ma podstawy do twierdzenia, że przyjęcie propozycji w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej ułatwi osiągnięcie porozumienia w sprawie odpowiedniego ograniczenia zbrojeń konwencjonalnych i obcych wojsk stacjonowanych na obszarach państw strefy". (a)

NOTY RZĄDU POLSKIEGO DO DZIESIĘCIU PAŃSTW

Według doniesień „Trybuny Ludu“ 1958, nr 49, w dniu 14 lutego min. A. Rapacki przyjął akredytowanych w Warszawie ambasadorów wielkich mocarstw: ZSRR, Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Francji; ambasadorów CSR i NRD oraz *chargés d'affaires* Belgii, Danii i Kanady. Wymienionym przedstawicielom dyplomatycznym min. Rapacki wręczył w celu przekazania rządów, które reprezentują, memorandum oraz noty rządu polskiego, dotyczące polskiej propozycji utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej. W notach do rządów wszystkich wymienionych państw rząd polski stwierdza, że polska propozycja utworzenia strefy bezatomowej na terytorium Polski, NRD, CSR i NRF wzbudziła żywe zainteresowanie w kołach rządowych i politycznych oraz opinii publicznej, w szczególności w Europie. W celu ułatwienia negocjacji w sprawie polskiej propozycji rząd polski postanowił przedstawić jej bardziej szczegółowe rozwinięcie w memorandum, przekazanym wszystkim zainteresowanym państwom. Przy opracowywaniu memorandum wzięto pod uwagę szereg opinii zgłoszonych w oświadczeniach, złożonych na temat polskiej propozycji. Noty stwierdzają następnie, że rozwiązanie problemu rozbrojenia w skali światowej wymaga przede wszystkim rokowań między wielkimi mocarstwami oraz innymi zainteresowanymi państwami. Dlatego też rząd polski popiera propozycję rządu ZSRR dotyczącą spotkania kierowniczych działaczy państwowych na najwyższym szczeblu z udziałem szefów rządów. Spotkanie takie mogłoby doprowadzić do uzgodnienia sprawy utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej, gdyby do tego czasu nie osiągnięto porozumienia między zainteresowanymi państwami. Zdaniem Polski podjęcie już obecnie rozmów w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej przyczyniłoby się do pomyślnego przebiegu wspomnianego spotkania na najwyższym szczeblu.

W nocie do rządu ZSRR rząd polski wyraża przekonanie, że rząd ZSRR, który dotychczas wykazywał pełne zrozumienie i poparcie polskiej propozycji, przychyl-

nie ustosunkuje się do szczegółowych propozycji zawartych w memorandum i będzie nadal udzielać swego poparcia sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej.

W notach do rządów CSR i NRD rząd polski wyraża zadowolenie ze stwierdzonej już uprzednio przez te rządy gotowości uczestniczenia w strefie bezatomowej w Europie Środkowej oraz przekonanie, że Polska może liczyć na pełne współdziałanie rządów CSR i NRD w wysiłkach zmierzających do realizacji swej propozycji.

W nocie do rządu Stanów Zjednoczonych rząd polski wyraża nadzieję, że rząd Stanów Zjednoczonych przestudiuje szczegółowo propozycje w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej zawarte w memorandum.

W nocie do rządu Wielkiej Brytanii rząd polski informuje, że odniósł się uważnie do wyrażonego w piśmie premiera Macmillana z dnia 16 stycznia 1958 r. do przewodniczącego Rady Ministrów ZSRR Bułganina zainteresowania rządu brytyjskiego propozycją polską i że wypowiedzi wielu brytyjskich mężów stanu i polityków oraz przedstawicieli brytyjskiej opinii publicznej w tej sprawie studiowane są w Polsce z należytą uwagą.

W nocie do rządu Francji rząd polski przypomina, że w dwukrotnych wymianach zdań z rządem Francji (9 grudnia 1957 r. oraz 4 stycznia 1958 r.) na temat polskiej propozycji utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej rząd polski wskazywał na istniejącą, jego zdaniem, szczególną zbieżność interesów Polski i Francji w dziedzinie bezpieczeństwa europejskiego oraz na fakt, że realizacja propozycji polskiej leży we wspólnym interesie Polski i Francji.

W notach do rządów trzech państw, posiadających obok wielkich mocarstw zachodnich jednostki wojskowe na terytorium NRF, a mianowicie do rządów Belgii, Danii i Kanady, rząd polski wyraża nadzieję, że bardziej szczegółowe propozycje polskie w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej spotkają się ze zrozumieniem ze strony tych rządów.

Równocześnie z wręczeniem przedstawicielom dyplomatycznym zainteresowanych państw streszczonych wyżej not i publikowanego oddzielnie memorandum rząd Polski, korzystając z dobrych usług rządu Szwecji, przekazał wspomniane memorandum rządowi Niemieckiej Republiki Federalnej wraz z propozycją, aby przedstawiciele wydelegowani przez rząd Polski i rząd NRF podjęli rozmowy na temat zagadnień poruszonych w tym memorandum. (a)

MEMORANDUM POLSKIE WRĘCZONE SEKRETARZOWI GENERALNEMU ONZ

„Trybuna Ludu“ 1958, nr 53, donosi, że przedstawiciel Polski w ONZ złożył wizytę sekretarzowi generalnemu ONZ i wręczył mu memorandum rządu polskiego w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie. (a)

ZSRR CAŁKOWICIE POPIERA POLSKI PROJEKT UTWORZENIA STREFY BEZATOMOWEJ

Rząd ZSRR, pierwszy, udzielił odpowiedzi na memorandum polskie w sprawie utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej z dn. 14 lutego 1958 r. Memorandum radzieckie w tej sprawie datowane jest z dn. 3 marca 1958 r., cały jego tekst ogłasza „Trybuna Ludu“ 1958, nr 64. Zasadnicze myśli tego memorandum radzieckiego sprowadzają się do tego, że rząd radziecki, jak już niejednokrotnie oświadczał, całkowicie popiera inicjatywę rządu Polski w sprawie utworzenia w Europie strefy obejmującej terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, Re-